

Mælkeribruget i Danmark 1909.

Af Professor B. Bøggild.

Aarene 1905, 1906 og 1907 var gode Aar for det danske Mælkeribrug, 1908 var endog særdeles godt, og naar nu 1909 maa omtales som mindre godt end 1908, saa maa det dog i sin Helhed ingenlunde stemples som noget daarligt Aar. — Nej! vi maa være glade, om vi fremtidig kan faa alle Aar saa gode som 1909. — Smørproduktionen og Eksporten af Smør og Fløde er yderligere stegen, Smørprisen har været god, omend ikke saa udmærket som i 1908, Osteafsætningen har været slæbende, Sundhedstilstanden i Besætningerne har været normal, det hjemmeavlede Foder ret rigeligt, men Kraftfoderet dyrt, og endelig har Flæskepriserne været stærkt stigende, saaledes at de i det sidste halve Aar endog har været usædvanlig høje.

Efteraaret 1908 var mildt og frodigt, saaledes at Kvæget kunde blive forholdsvis længe ude og omsider kunde blive bundet ind ved Siden af gode Beholdninger af hjemmeavlet Foder. I Begyndelsen af November kom der en ret pludselig og stærk Frost, der særlig paa Herregaardene foranledigede, at en Del Roer tog Skade, men heldigvis blev det atter Tøvejr, saa Pløjningen kunde fortsættes lige til Helligdagene. — Juledags Aften fik vi en Østenstorm med haard Frost, og derefter var det Vintervejr i nogle Dage; men i Begyndelsen af Januar var det atter Tøvejr, og i den sidste Halvdel af Januar var det netop Frost tilpas, saaledes at der i Slutningen af Januar og hen

i Februar blev god Lejlighed til at faa samtlige Ishuse fyldte.

I Begyndelsen af Marts kom der saa megen Sne, at Mælketransporten mange Steder var besværlig nok, og da Kulden derefter tiltog, blev Ismængden saa stor, at mange Havne var ved at fryse til, og en Del af Smaaøerne blev saaledes blokerede, at Smørtransporten forsinkedes. — I Begyndelsen af April var det endog af og til Frostvejr, og 12. April, anden Paaskedag, var det endog Snestorm. — Foraarsvejr fik vi første Gang Søndag 25. April; men endnu langt ind i Maj var det saa koldt, at der i jyske Aviser fortaltes om Køer, som var døde paa Marken, og Landsudstillingen maatte 18. Maj aabnes i Kulde og Blæst. — Den første Dag med smukt og mildt Vejr blev 20. Maj, Kristi Himmelfartsdag, da der var 25 Aars Fest i Brørup Andelsmælkeri.

Vejret vedblev at være køligt. Og omend Regnmængden ikke blev meget stor, var det ofte Regnvejr, og baade Juni og Juli Maaned forløb, uden at vi fik ret mange Dage med smukt Sommervejr. — Den største Del af Kvæget kom først ud i Slutningen af Maj, og ofte var Vejret køligt nok hele Sommeren igennem saavel for Afgrødernes Vækst som for Køernes Velbefindende; men den store Overskudsudførsel*) af Smør viser dog, at Køernes Sommer nær i sin Helhed maa have været jævn god.

De mange Regndage og det fugtige Vejr i August og September, der besværliggjorde Høstarbejdet, gav ret rigelig Efteraarsgræsning, og da Vejret i Oktober var nogenlunde mildt, Kraftfoderet dyrt, og Roerne gerne skulde have Lov til at fortsætte Tilvæksten for at indhente, hvad de var blevne forsinkede af Foraarskulden, tøvede man mange Steder med Indbindingen — i hvert Fald for Goldkøernes Vedkommende — til hen i Oktober;

*) Se Artiklen om »Danmarks Smørekspport 1908—1909«. Tidsskrift f. Landøkonomi. 1909. S. 715.

Tabel I.

Danmarks Overskuds-Indførsel i Millioner Pund af

	Kornvarer*) uformalede og formalede	Oliekager og Oliekagemel	Klid og Majs- glutenfoder	Til- sammen
1903—1904	1406.6	656.1	74.7	2137.4
1904—1905	1268.4	795.0	130.1	2193.5
1905—1906	1584.5	729.4	139.8	2453.7
1906—1907	1461.5	897.1	119.5	2478.1
1907—1908	1144.9	808.9	110.5	2064.3
1908—1909	1220.6	963.8	126.7	2311.1

men der var maaske ogsaa Steder, hvor Indbindingen hellere maatte være sket lidt tidligere.

Den foran omtalte store Overskudsudførsel af Smør, Mælk og Fløde samt Overskudsudførselen af Flæsk m. m., der omfatter ca. 183,4 Mill. Pd. Smør, næsten 200 Mill. Pd. Flæsk, 64 Mill. Pd. Kød og Pølser, 125.000 Stk. levende Kvæg foruden Heste, Æg m. m. er jo imidlertid kun naaet ved Brugen af en betydelig Mængde indførte kostbare Foderstoffer. I Tab. I ses, hvor stor Overskuds-Indførselen har været af henholdsvis Kornvarer, Oliekager og Klid. — Den samlede Mængde ses at være større end i 1907—08, men dog mindre end i de to næstforegaaende Aar 1905—1907.

Hvor stor en Part af de forskellige Foderstoffer der er opfodret paa Køerne og saaledes fortrinsvis vedkommer Mælkeproduktionen, lader sig jo ikke udrede. Men utvivlsomt er den langt overvejende Del af Oliekagerne opfodret i Kostaldene, og det er da her af Interesse at lægge Mærke til, at trods den sidste Tids megen Talen og Skripen om Indskrænkning i Brugen af de kostbare ægge-

*) En betydelig Del heraf anvendes vel i Bagerier, Brænderier og Bryggerier; men da Mængden heraf ikke kan opgives, anføres her den samlede Overskuds-Indførsel.

hviderige Foderstoffer, saa har Brugen heraf dog været større i 1908—09 end nogensinde tidligere og det uagtet, at de mest benyttede æggehviderige Oliekager, Bomuldsfrøkager og Solsikkekager, har været meget dyre, nemlig henholdsvis 7,0 og 6,4 Øre pr. Pd.

Som en ny Sort æggehviderig Kage, der har funden stor Udbredelse i Aarets Løb, maa Soyakagen nævnes. — Bomuldsfrøkagernes Dyrhed foranledigede, at mange Landmænd hurtigt fik Interesse for den nye Soyakage, som Kærne gerne æder og befinder sig vel ved. Men, efter hvad der foreløbig kan oplyses, dels fra svenske Fodringsforsøg og dels fra Erfaringer i Praksis, bør for Flødens og Smørrets Velsmags Skyld Forbruget indtil videre indskrænkes til 1 Pund pr. Ko pr. Dag. — Kagen fremstilles ved Presning af nogle østasiatiske Bønner, der er meget rige paa Æggehvidestof, og som, ligesom det fra gammel Tid af her i Landet ofte har været erfaret med Ærter og Vikker, synes meget tilbøjelige til at give Fløden og Smørret en ubehagelig, bitteragtig og kvalm Smag, som man selvfølgelig maa lære at undgaa ved at søge at finde en heldig Blanding med andre Foderstoffer eller kun ved at anvende en lille og forholdsvis uskadelig Mængde af gode friske Soyakager.

Af den anførte Mængde Kornvarer var kun 454 Mil. Pd. Majs, altsaa endnu mindre end i 1907—08 og kun halvt saa meget som i Aarene 1905—07. — Den amerikanske Majs kostede $5\frac{3}{4}$ —6 Øre pr. Pd., og til den Pris køber den danske Landmand den nødigt, selv om Flæskepriserne er gode, — hellere fodrer man med hjemmeavlet eller indkøbt Korn til noget mindre Priser. — Det vilde være interessant at faa oplyst, hvor stor en Part af denne dyre Majs Landmændene har købt, og hvor meget der er gaaet til Brønderierne.

Vil vi dernæst undersøge Regnskaberne fra nogle enkelte Andelsmælkerier, kan vi i Aar atter benytte de samme 4 Mælkeriers Regnskaber, som nu i flere Aar velvillig har været stillede til Raadighed.

Det fynske Andelsmælkeri, hvis Regnskab har været omtalt i de 5 foregaaende Aarsberetninger, har i Aaret 1. November 1908—31. Oktober 1909 haft ialt 8.275.363 Pd. Sødmælk, hvoraf 4.237.462 Pd. i Vinterhalvaaret. — Bestyreren skriver: »Mælkeforbrugt til 1 Pd Smør udviser en glædelig Nedgang. I Aar har det været 25,30, hvilket er 0,56 Pd. mindre end i Fjor, trods det at Mælkemængden pr. Ko er stegen 157 Pd. og i Aar har været 6620 Pd. Mælk pr. Ko.«

Som det blev omtalt i Artiklen om Danmarks Smørekseport 1909 S. 722, var Københavns Smørnotering fra 1. Novbr. 1908 til 31. Oktbr. 1909, altsaa nøjagtig samme Tidsrum, som Regnskabet her omfatter, gennemsnitlig 97,67 Øre pr. Pd.; men her har Salgsprisen for Smørret været 98,51 Øre pr. Pd., altsaa 0,84 Øre pr. Pd. over Noteringen. — De egentlige Driftsudgifter har været 392 Øre pr. 1000 Pd. Mælk.

Bestyreren skriver, at Osteriet er gaaet godt, og han havde ikke haft noget imod at oste mere, men Andels haverne vilde have Mælk til deres Kalve og Grise, og Svinepriserne har jo været høje. Der er ostet 127.090 Pd. Sødmælk og 885.640 Pd. Skummet- og Kærnemælk, hvilket er ca. 20 pCt. mindre end det foregaaende Aar. Der er solgt Ost for næsten 16.000 Kr. og Ostelagret viser en Forøgelse til en Værdi af 700 Kr. — Regnes al Ostemælken til 1 Øre pr. Pd. plus Smørværdien af Fedtet i Sød-mælken, og regnes 1924 Kr. som Osteriets Part i Lønninger og andre Udgifter, viser Osteriets Regnskab en Fortjeneste af 924 Kr. plus Vallen frit hjem.

Det samlede Resultat bliver, at Andelshavernes Nettoindtægt pr. 1000 Pd. Sødmælk hjemme ved Stalddøren, der i 1906, 1907 og 1908 var henholdsvis 36 Kr. 33 Øre, 35 Kr. 35 Øre og 37 Kr. 65 Øre, nu i 1909 har været 36 Kr. 51 Øre, samtidig med at Skummetmælk, Kærnemælk og Valle er leveret frit tilbage. — Gennemsnittet af de tre nævnte Tal for de tre foregaaende Aar er 36,44 Kr. og

1909 ses saaledes ingenlunde at staa tilbage for, men endog at være lidt bedre end de foregaaende tre gode Aar.

Det samme store, meget mønsterværdige jyske Andelsmælkeri med stor Osteproduktion, som har været omtalt hvert Aar siden 1894, har i Aar indsendt omstaaende Regnskab for Tiden 30. Oktbr. 1908—29. Oktbr. 1909.

Mælkemængden, der i 1907 og 1908 var 8.771.232 Pd. og 9.093.686 Pd., har nu været 9.280.060 Pd., altsaa en Stigning af lidt over 2 pCt. i Sammenligning med det særdeles gode Aar 1908. — Mælkeforbruget til 1 Pd. Smør, der i 1906, 1907 og 1908 var henholdsvis 25,54, 25,50 og 25,8, har i 1909 været 25,55. — Driftsudgifterne pr. 1000 Pd. Mælk er stegne fra 400 til 439 Øre, hvilket Bestyreren gør opmærksom paa tildels skyldes lidt Efterslet fra Ombygningen forrige Aar, men tildels skyldes det jo ogsaa den stigende Kørselsudgift.

Smørrets Salgspris har her kun været 97,33 Øre pr. Pd., hvortil maa bemærkes, at Mælkeriet er med i Andelspakkeriet i Esbjerg, for hvilket Aaret 1909 som bekendt har været et skæbnesvangert Aar. — Osteproduktionen har efter Omstændighederne givet et ret gunstigt Resultat, hvilket Bestyreren tilskriver en god fast Kundekreds, som han lidt efter lidt har samlet sig; men Resultatet staar jo naturligt tilbage for Resultatet i 1908, hvilket jo Bestyreren, som i sidste Aarsberetning S. 199 nævnt, karakteriserede som et udmærket Osteaar.

Der er i det nu afsluttede Aar ostet 1.099.418 Pd. Sødmælk til en Værdi af 52.651,80 Kr. og 2.027.042 Pd. Skummetmælk og Kærnemælk til en Værdi af 20.270,42 Kr., og da der er solgt Ost for 90.165,10 Kr. og Valle for 5.521,85 Kr., viser Osteregnskabet saaledes et Bruttooverskud af 22.764,73 Kr. — Der har kun været lavet en lille Mængde Centrifugeost, omtrent en Trediedel af Produktionen har været 25 pCt. Ost, medens Hovedmængden har været Gauda- og Edamsost og saakaldet Taffelost.

UDGIFTER

paa et jysk Andelsmælkeri med stor Osteproduktion.

	Ialt Kroner	Øre pr. 1000 Pd. Mælk
Kørsel af Mælk	11552.69	124.5
Kul	3667.33	39.5
Smørfarve, Pergament m. m.	805.02	8.7
Is	226.00	2.4
Olie	250.00	2.7
Lønninger	7326.47	79.0
Salt, Farve, Løbe, Kalk m. m.	2507.33	27.0
Inventarets Vedligeholdelse	2582.27	27.8
Bygningernes Vedligeholdelse	1121.38	12.1
Mælkevognenes Vedligeholdelse	898.62	9.7
Regnskabsbøger, Porto, Rejser m. m. ...	741.62	8.0
Andre Udgifter	2935.41	31.6
Renter og Afdrag	6126.63	66.0
Ialt ...	40740.77	439.0

INDTÆGTER

paa et jysk Andelsmælkeri med stor Osteproduktion.

Salg af 316712 Pd. Smør (à ca. 97.33 Øre)	308220.19 Kr.
— - 255955 - Ost	90165.10 —
Andelshaverne 5682358 Pd. Skum- og Kærnemælk.	56823.58 —
— 2718624 - Valle	5521.85 —
Detailsalg af Mælk og Fløde	5491.12 —
Andre Indtægter	531.07 —
Ialt ...	466752.91 Kr.

Der er ialt indvejet 9280060 Pd. nymalket Mælk, alt-
 saa er Mælken udbragt i 5.03 Øre pr. Pd.
 Der er udbetalt Andelshaverne for Mælk 347143 Kr.
 19 Øre, altsaa 3.74 — —

Forskel 1.29 Øre pr. Pd.

Driftsudgift. 0.44 — —

Overskud ... 0.85 Øre pr. Pd.

— Aaret slutter med en Beholdning paa 69.000 Pd., medens det begyndte med en Beholdning af 32.000 Pd.

Det endelige Resultat bliver, at hvert Pd. Mælk er udbragt i en Nettopris af $3,74 + 0,85$ Øre = 4,59 Øre, altsaa en Nettopris af 18,36 Øre pr. Kande hjemme paa Produktionsstedet hos hver af de 256 Andelshavere, idet, som Regnskabet viser, Skummetmælk og Kærnemælk beregnes til 1 Øre pr. Pd., idet dog ingen behøver at modtage mere, end hvad han selv ønsker. — Den i 1909 opnaaede Nettopris pr. Kande maa siges at være god, omend den er væsentlig mindre end i 1908, da den var 19,28 Øre pr. Kande; men da var jo ogsaa Smørprisen særdeles høj og Osteafsætningen udmærket.

Det vestjyske Andelsmælkeri, hvis Regnskab har været omtalt i de foregaaende 8 Aarsberetninger, har i Tiden 1. Novbr. 1908—28. Oktbr. 1909 indvejet 10.053.873 Pd. Mælk, medens der i 1908 blev indvejet lidt over 11 Mill. Pd. Mælk. — Nedgangen skyldes, at da Mælkeriets 10 Aars Periode udløb i Maj 1908, udtraadte dels i Maj og dels i Novbr. 1908 ialt 44 Andelshavere med tilsammen 268 Køer. Tilbage er der nu 306 Andelshavere med 2290 Køer, som er bundne til Mælkeriet indtil 1918. — De udtraadte Andelshavere er gaaede til tre forskellige Mælkerier, nemlig et ældre Nabo-Andelsmælkeri, et nyt Andelsmælkeri og et Fællesmælkeri i en Stationsby. — Vil man her sammenholde Koantal og Mælkemængde, ses, at Mælkeriet kun har modtaget 4390 Pd. Mælk pr. Ko, medens det fynske Mælkeri, som foran anført, har modtaget 6620 Pd. Mælk pr. Ko.

Mælkeforbruget til et Pd. Smør har i Aar været 25,77, medens det i 1907 og 1908 var henholdsvis 25,85 og 26,50. — Driftsudgifterne, der i 1908 var 419 Øre pr. 1000 Pd. Mælk, er i 1909 stegne til 433 Øre, væsentligst fordi Kørselsudgifterne er stegne næsten 19 Øre pr. 1000 Pd. Mælk. — Smørprisen har været 97,7 Øre pr. Pd., altsaa netop lig Noteringens Gennemsnit; men for 1908 var den 103,1, og Nedgangen i Prisen er altsaa 5,4 Øre pr. Pd.

UDGIFTER

paa et vestjysk Andelsmælkeri.

	Ialt Kroner	Øre pr. 1000 Pd. Mælk
Kørsel af Mælk	22788.64	226.7
— - Kul og Smør	311.48	3.1
Lønninger	5551.50	55.2
Brændsel	3552.65	35.3
Is	160.00	1.6
Dritler og Pergament	5385.90	53.6
Olie	87.00	0.9
Salt, Farve, Papir og Rengøringsartikler	980.03	9.8
Vedligeholdelse af Bygning og Vej	355.49	3.5
— - Inventar	1152.54	11.5
Skat, Renter og Afdrag	1296.15	12.9
Andre Udgifter	1918.99	19.0
Ialt...	43540.37	433.1

INDTÆGTER

paa et vestjysk Andelsmælkeri.

390113 Pd. Smør (à 97.7 Øre)	381230.50	Kr.
9559834 - Sk.- og Kærnem. til Andelsh. à 1/2 Ø. p. Pd.	47818.32	—
55203 - — - — i Detail à 1 Øre pr. Pd.	552.03	—
31283 - Ost à 1 Øre pr. Pd.	312.83	—
Affaldsmælk	433.20	—
Andre Indtægter	1126.06	—
Ialt...	431472.94	Kr.

Der er ialt indvejet 10053873 Pd Sødmælk, som er
udbragt i 4.291 Øre pr. Pd.

Der er udbetalt Andelshaverne for Mælk 381059 Kr.

77 Øre, altsaa 3.790 — —

Forskel 0.501 Øre pr. Pd.

Driftsudgift..... 0.433 — —

Overskud ... 0.068 Øre pr. Pd.

Her er Osteproduktionen kun lille. Der ostes kun for de Andelshavere, som ønsker det, og de betaler 1 Øre pr. Pd. Ost, som produceres af deres Mælk. — I øvrigt fordeles baade Skummetmælk og Kærnemælk til Andelshaverne, idet begge Dele beregnes til $\frac{1}{2}$ Øre pr. Pd. — Det endelige Resultat bliver, som omstaaende Regnskab udviser, at Nettoværdien, hvortil 1 Pd. Mælk er udbragt, er $3,790 + 0,068$ Øre = $3,858$ Øre pr. Pd. eller godt $15,43$ Øre pr. Kande, medens de tilsvarende Tal for 1907 og 1908 var henholdsvis $15,37$ og $15,98$.

Det tredje store jyske Andelsmælkeri, der omtales i Beretningerne for 1907 og 1908, har i 1909 indvejet $9,8$ Mill. Pd. Mælk, hvilket er ca. 3 Mill. Pd. Mælk mindre end i 1908, idet der ogsaa her er gaaet en Del Andelshavere fra. — Mælkeforbruget til 1 Pd. Smør, der i 1907 og 1908 var $25,48$ og $25,18$, har i 1909 været $25,28$. — Smørprisen har været $98,87$ pr. Pd., altsaa $1,20$ Øre pr. Pd. over Noteringens Gennemsnit.

Driftsudgifterne pr. 1000 Pd. Mælk er her stegne fra 455 til 463 Øre, væsentligst fordi Mælkeribestyrerens Løn ikke er gaaet ned i tilsvarende Grad som Mælkemængden, saaledes at den er stegen fra 53 til 66 Øre pr. 1000 Pd. Mælk.

1 Pd. Sødme mælk er her udbragt i en Nettopris af $4,21$ Øre, altsaa $16,84$ Øre pr. Kande, medens Skummetmælk og Kærnemælk er leveret tilbage til 3 Øre pr. Kande. I 1908, da Mælkeforbruget til 1 Pd. Smør var mindre og Smørprisen var højere, var Nettoprisen $17,72$ Øre pr. Kande.

Aarsresultaterne paa de fire Mælkerier viser sig saaledes ret forskellige, og det ses, hvor forsigtig man bør være med af et enkelt eller et Par Nabomælkeriers Aarsregnskaber at drage almenlydige Slutninger til Belysning af Aarets Karakteristik.

Tabel II.

Englands Indførsel af Smør i Cwts.

(1 Cwt. = 101.6 Pd. dansk).

Fra	1905	1906	1907	1908	1909
Rusland	461140	606549	657649	639118	601712
Sverige	188209	182809	226740	238929	312142
Danmark	1630363	1675761	1818811	1857103	1764027
Tyskland	5372	10701	7297	3195	2965
Holland	209897	195366	168496	244356	148567
Frankrig	348442	319401	281306	394612	413306
New Zealand . . .	300418	311672	313863	221395	278581
Victoria	227574	287190	288670	193045	180167
N. S. Wales	168531	180655	195289	138953	132708
Queensland	54188	77982	96685	67710	71744
Kanada	292117	190968	34753	47877	22522
Forenede Stater .	84874	157312	1063	39914	693
Andre Lande . . .	176739	140898	118534	124988	133699
Ialt	4147864	4337258	4210156	4211195	4062833

I Tabel II ses fra hvilke Lande England har faaet sin Tilførsel af Smør i de sidste 5 Aar. — Af denne Tabel fremgaar det, at den samlede Tilførsel har været mindre i 1909 end i de 4 foregaaende Aar, og Tilførslen fra Danmark, der var stigende indtil 1908, har været ret betydelig mindre i 1909 end i 1908. — Tallene her synes at staa i besynderlig Modstrid med Tallene angaaende Smørudførselen fra Danmark i Tabellen S. 716 (T. f. L. 1909), hvor Smørudførselen fra Danmark til England i de fire sidste Landbrugsaar angives til 168,15—177,86—183,96 og 186,70 Millioner Pd., saaledes at der ingenlunde spores nogen Nedgang i det sidst afsluttede Aar. Men undersøges Sagen nærmere, viser det sig, at det er det fjerde Kvartal i Kalenderaaret, som foranlediger Uoverensstemmelsen, idet Udførselen af Smør fra Danmark til England har

været meget mindre i de tre sidste Maaneder af 1909 end i samme Maaneder i 1908. — Den samme engelske Statistik, hvorfra Tallene her i Tab. II hidrører, angiver nemlig, at for Aarenes første 9 Maaneder var Englands Tilførsel af Smør fra Danmark i 1907, 1908 og 1909 henholdsvis 1.370.000—1.388.000 og 1.385.000 Cwts. — Den danske Statistik for Landbrugsaaet ($\frac{1}{10}$ — $\frac{30}{9}$) kan ganske naturlig ikke ventes altid at være i Overensstemmelse med den engelske Statistik for Kalenderaaet.

Hvad i øvrigt Tallene i Tab. II angaar, er det værd at bemærke, at Tilførselen fra Rusland i 1909 har været mindre end i det foregaaende Aar, og dernæst at Tilførselen fra Kanada og de forenede Stater synes at være stærkt aftagende.

For Osteprøducenterne har 1909 været et vanskeligt Aar. Ikke i og for sig i den Forstand, at Vejrliget eller andre Naturforhold har voldt Produktionen særlige Vanskeligheder, men Afsætningen har været slæbende, saaledes at mange Lagre er blevne overfyldte. Produktionen maatte derfor mange Steder indskrænkes, og adskillige Steder har Aaret bragt Skuffelser og Tab.

De gode Ostepriser i 1907 og 1908 foranledigede, at mange Mælkerier forøgede Produktionen. — Den rent ekceptionelle Efterspørgsel fra Sverige i 1906 og 1907 og den særlig af Konsulent Hørlyck fremkaldte Eksport til England af Ost af Blandingsmælk havde bevirket, at Priserne steg i 1906 og 1907. Mange Mælkerier forbedrede derfor Osterilokalerne og særlig Lagrene, og de store Udstillinger har i de senere Aar vist Fremskridt og Ensartethed i Kvaliteten som Resultat af det ihærdige Arbejde paa Osteprøduktionens Omraade. Dertil kom, at de forholdsvis daarlige Flæskepriser i 1908 voldte Tab i Svinestaldene, hvorfor mange Landmænd indskrænkede Svineholdene og lod Mælkerierne beholde mere Mælk.

Følgen af disse Omstændigheder var, at der ved Begyndelsen af 1909 vel kunde noteres gode Ostepriser, men

der var ogsaa usædvanlig store Produktioner, saaledes at Lagrene allerede tidligt paa Foraaret mange Steder viste sig at tiltage i betænkelig Grad. — Godt var det for Ostenes Skyld, at Sommeren blev kølig. I modsat Tilfælde vilde mange Oste have taget Skade. — Allerede i Slutningen af Juli viste mange Lagre sig at være fyldte. Og snart viste det sig ligesom ved tidligere lignende Lejligheder, sidst i 1905 og 1901, at naar der bliver Overproduktion af Ost, er det først Centrifugemælksosten, det bliver galt med. — For de bedre Ostesorter kan en lille Nedsættelse i Prisen skaffe flere Købere frem, men for Centrifugeosten bliver Prisen snart saa lav og Afsætningen saa utilfredsstillende, at Produktionen helst maa indskrænkes eller helt indstilles.

Tabel III.

Danmarks Ind- og Udførsel af Ost
i Tusinde Pund.

Aar	Indførsel	Udførsel	Overskuds- Indførsel
1903—1904	1896	129	1767
1904—1905	1843	191	1652
1905—1906	1701	754	947
1906—1907	1747	1435	312
1907—1908	1518	229	1289
1908—1909	1636	254	1381

Efter Samraad med Dansk Mejeristforenings Formand og Sekretær skrev jeg derfor i Begyndelsen af August en Artikel i Mælkeritidende*), hvori jeg paaviste den truende Vanskelighed med at faa Ostene godt passede paa de fyldte Lagre og opfordrede til hurtigst muligt at indskrænke Produktionen særlig af Centrifugeost, nu da

*) Mælkeritidende 1909, Nr. 32, S. 679 — »Lad os nu ikke igen faa stor Overproduktion af Centrifugemælksost«.

Svinepriserne var blevne endog meget høje. — Fra flere Sider fik jeg Tak for denne Artikel, fordi den hjalp Mælkeribestyrerne til at faa Landmændene til at tage mere Mælk hjem; men senere viste det sig, at der ogsaa blev Vanskeligheder med Lagringen af de federe Ostesorter. Endog Herregaards-Andelsmælkerier maatte lade deres Andelshavere faa Skummetmælk hjem i ret stor Mængde, og Fællesmejerister søgte at sælge Mælk til Kjøbenhavn, samtidig med at de beklagede sig over fyldte Ostelagre og smaa Ostepriser.

I Tabel III ses, at den Nedgang, der var i Overskudsindførslen af Ost fra 1904 til 1907, atter har forandret sig til en Stigning. — Under de forhaandenværende Forhold har det naturligvis ikke manglet paa Forsøg paa at lette Lagrene ved Eksport; men Tallene viser, at Forsøgene utvivlsomt ikke har bragt fordelagtige Priser hjem fra England. — Efter Forlydende har en Del af de eksporterede Ost været fuldfed Schweizerost efter Emmenthalermønster. Ogsaa af denne Vare har Produktionen været for stor til at finde fordelagtig Afsætning paa det hjemlige Marked.

Skal vi dernæst søge at genkalde i Erindringen, hvad Aaret i øvrigt har bragt, bør der først angaaende Mælkens Produktion tænkes paa Malkemaskinerne. — Som i sidste Beretning omtalt maatte 1908 nævnes som det første Aar, i hvilket Maskinmalkning begyndte at faa praktisk Betydning her i Danmark. I Løbet af 1909 er der vel taget en Del flere Maskiner i Brug, men paa enkelte andre Gaarde er samtidig de i 1908 opstillede Maskiner allerede gaaede ud af Brug. Grundene angives at være forskellige, men oftest er det jo dog, fordi Maskinerne ikke har svaret til de Forventninger, som forhaabningsfulde Mennesker stillede til dem.

Malkemaskinsagen er fremdeles i Udvikling. Nogle af de ældre Maskiner er blevne forbedrede og flere nye

er komne til. — Ved Slutningen af 1909 var der alene her i Danmark en halv Snes forskellige Konstruktioner dels i daglig Brug og dels opstillede til Forsøg, men dog allerede omtalte i Fagpressen. — Her er jo ikke Plads til at gaa i Enkeltheder, og derfor skal der kun siges, at enkelte af Maskinerne synes meget lovende; men, forsaavidt Haandmalkning kan overkommes, bør man ikke forhaste sig med at købe Maskiner; thi Anskaffelsen er en ret stor Bekostning, som det vil være vanskeligt at faa tjent ind igen.

Omkring i Mælkerierne er der blevet opstillet et ret stort Antal nye Centrifuger, dels Perfect-Centrifuger, dels Alfa Model 1910, og, saavidt bekendt, arbejder de alle som Regel særdeles tilfredsstillende. Ligeledes har mange Mælkerier anskaffet Kærneælttere, som jeg anser for meget formaalstjenlige; men det maa selvfølgelig ikke ventes, at de skal kunne sikre Smørrets fejlfri Kvalitet, medmindre de bliver betjente af kyndige Folk, som har Mulighed for, ved et godt Køleanlæg eller ved tilstrækkelig Is, til enhver Tid at kunne afkøle Fløden og Smørret i tilstrækkelig Grad. — Desværre er der endnu mange Mælkerier, hvor der burde bygges et større og bedre Ishus eller anskaffes et tilstrækkelig stort og godt Køleanlæg.

Efterhaanden bliver jo mange af de ældre Mælkerier udvidede og forbedrede; men der er fremdeles adskillige, som trænger til Ombygning. — Nogle Steder tøver man med at tage Bestemmelse i saa Henseende, fordi man maa afvente Afslutningen af den gamle 10 eller 15 Aars Periode for Selskabet, ved hvilken Lejlighed Udtrædelse af Andelshavere kan finde Sted. — I enkelte Egne af Landet synes der at være en beklagelig Lyst til at træde ud af ældre Mælkerier for at stifte nye, mindre Selskaber. — I sin Almindelighed maa der advares herimod, fordi de nye Anlæg hyppigst vil blive enten for mangelfulde eller for dyre i Forhold til Mælkemængden, — og det maa erindres, at Erfaringen stadig viser, at de store Mælkerier med en aarlig Mælkemængde af 5—10 Mill. Pd. kan drives med de mindste Driftsudgifter pr. 1000 Pd. Mælk.

Ved de forskellige aarlige Udstillinger og Delegeretmøder har Tilslutningen som sædvanlig været meget stor. Og som en ny Foranstaltning kan det nævnes, at der i Aar, særlig ved Konsulent *Ellbrechts* Medvirken, baade paa Dalum og Ladelund er blevet afholdt Undervisningsmøder af 6 Dages Varighed for Mælkeribestyrere, fortrinsvis med Statsunderstøttelse, og da disse Møder forløb godt, tænkes de fortsatte næste Sommer. Blandt andet blev der holdt Foredrag af Prof. *Orla Jensen* om en grundigere Bedømmelse af Mælken, end hidtil almindeligt, ved Hjælp af den saakaldte Gærreduktaseprøve.

Blandt de, saavel ved Møder som i Pressen, i Aarets Løb iøvrigt mest drøftede Vanskeligheder er Iværksættelsen af en retfærdigere Betaling af Mælken — saavel efter Fedme som efter Velsmag og Holdbarhed — og dernæst end mere en retfærdig Betaling af Smørret efter Kvalitet. — Der synes nu at blive mere og mere Forstaaelse af Nødvendigheden af, som af Konsulent *Faber* igen paavist, at faa en dansk Lov angaaende Grænsen for tilladeligt Vandindhold i Smør. — Ønskeligheden af en saadan Lov blev, paa Foranledning af Konsulent *Faber*, drøftet for nogle Aar siden; men Tanken mødte da Modstand, særlig fra Konsulent *Dall's* Side. — Naar vi nu dog skal have Loven, synes det mig, at det havde været bedre, om vi havde faaet den straks, da Forslaget kom frem første Gang; thi adskillige Vanskeligheder i Smørhandelen vilde da have været undgaaede.

Konferencen mellem Smørnoteringsudvalgets Medlemmer og Delegerede fra »the British Committee of Danish Butter Importers« i August Maaned her i Kjøbenhavn er allerede omtalt i Artiklen om Landbruget i 1909 her i Tidsskriftet S. 13—15.

Angaaende de i de sidste Aar indenfor baade Dansk Mejeristforening og Mejeristerne drøftede meget ønskede Forandringer i Bestyrernes Lønningsvilkaar kan det oplyses, at Forholdene synes nu adskillige Steder at være blevne ordnede ret tilfredsstillende, men at der vel nok

endnu rundt om — særlig paa mindre Mælkerier — findes Bestyrere, for hvem Nettoindtægterne er meget smaa.

Som interessante Begivenheder i Aarets Løb maa der mindes om de henholdsvis i Foraaret og Efteraaret afholdte smukke 25 Aars Jubilæumsfester i Brørup og Gislev Andelsmælkerier. Begge Steder har de to meget ansete Bestyrere *I. P. Justesen* og *Torben Jensen* ledet Driften gennem de 25 Aar, og i Gislev kunde tilmed Formanden, *Rasmus Pedersen*, Gislev, og to af Bestyrelsesmedlemmerne holde 25 Aars Jubilæum sammen med Mælkeriet.

Endelig maa der mindes om, at ved Slutningen af Aaret er Forstander *Niels Pedersen* af Helbredshensyn traadt tilbage fra Ledelsen af Ladelund Mælkeriskole, som han oprettede 1879 og i Aarenes Løb udviklede til dens nuværende anselige Størrelse*). Det Selskab, der nu ejer Skolen, har fra Efteraaret 1909 overdraget Ledelsen til Konsulent, Landbrugskandidat *Overgaard*. Som den nye Forstanders Lærer ved Landbohøjskolen kender jeg ham som en energisk, velbegavet og brav ung Mand, som jeg ønsker Held og Lykke i den ny og betydelige Virksomhed.

*) Om Ladelunds Udvikling kan her henvises til Omtalen i Tidsskr. f. Landøkonomi 1904, S. 72—74, i Anledning af Skolens 25-aarige Bestaaen.